

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПРАВА

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»**

Збірник матеріалів Міжнародної науково-
практичної конференції
(м. Одеса, 3 листопада 2023 року)

2023

*Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» В. С. Загороднього
(наказ № 3559-41 від 01.11.2023 р.)*

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, академік НАПН України, д.ю.н., професор, Заслужений юрист України **Ківалов С. В.**

Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор, Заслужений юрист України **Аракелян М. Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набієвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»;

Гребенюк Дмитро Олегович – асистент кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 75-й річниці ухвалення Загальної декларації прав людини 1948 р., 3 листопада 2023 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2023. 549 с.

Мануїлова Катерина Вікторівна
*доцентка кафедри міжнародного та
європейського права Національного
університету «Одеська юридична академія»,
к.ю.н., доцентка*

Рудецька Поліна Андріївна
*здобувачка вищої освіти Національного
університету «Одеська юридична академія»*

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАХИСТУ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Національні меншини відіграють важливу роль у багатьох країнах світу, збагачуючи культурну різноманітність і сприяючи соціальному розвитку. Однак, їхні права та ідентичність часто стикаються з викликами та загрозами. У цьому контексті міжнародний досвід захисту прав національних меншин може служити цінним джерелом для забезпечення гідного статусу та захисту цих меншин в країнах та громадах.

Після Другої світової війни гостро постає питання захисту прав людини, а також захисту прав національних меншин, тому у 1945 році на основі добровільної згоди держав утворилась Організація Об'єднаних Націй, яка в свою чергу сприяє подолання проблем пов'язаних з дискримінацією національних меншин [1]. У 1946 році було створено Комісію з прав людини, а згодом Підкомісію із попередження дискримінації та захисту меншин.

Питання загострилось у 1990-х роках, це пов'язано із розпадом комуністичного блоку та створенням моноетнічних держав. Варто почати із Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року, який є основою для захисту національних меншин [2].

Необхідно визначити, хто вважається національною меншиною. Міжнародні договори та організації, такі як ООН та Рада Європи, надають різні визначення національних меншин, але в основному вони вказують на групу осіб, які відрізняються за мовною, етнічною, релігійною або культурною ідентичністю від більшої частини населення країни [3]. Одним з найважливіших міжнародних інструментів у цій сфері є Рамкова Конвенція Ради Європи про захист національних меншин [4]. Ця Конвенція визнає права національних меншин на збереження своєї ідентичності, культурного розвитку та мовного вибору. Вона також передбачає створення органу - Комітету з захисту національних меншин, який спостерігає за виконанням Конвенції державами-учасницями.

Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин, яка прийнята резолюцією 47/135 Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 1992 року [5]. Дана декларація - це міжнародний документ, яка містить принципи та стандарти для захисту прав і свобод осіб, що належать до меншинних груп у суспільстві. Цей документ спрямований на те, щоб забезпечити рівність та

недискримінаційний доступ до прав і можливостей для всіх осіб, незалежно від їхньої національної, етнічної, релігійної чи мовної приналежності.

Одним з найбільш важливих міжнародних інструментів, що стосуються прав меншин, є Рамкова конвенція ООН про національні меншини, прийнята в 1995 році [4]. Ця конвенція містить ряд обов'язків для держав-учасниць щодо захисту прав осіб, що належать до національних, етнічних, релігійних та мовних меншин.

Загальна декларація прав людини також визнає важливість захисту прав меншин і закликає держави робити все можливе для забезпечення рівності перед законом для всіх осіб, незалежно від їхньої належності до меншинних груп [6].

Захист прав меншин включає в себе такі аспекти, як право на свободу вираження, культурну автономію, недискримінаційний доступ до освіти, релігійну свободу, а також заходи для забезпечення збереження мовної і культурної спадщини меншин.

Міжнародні механізми захисту прав національних меншин відіграють важливу роль у забезпеченні їхніх прав та ідентичності. Ці механізми створюють правовий фундамент, забезпечують моніторинг та сприяють співпраці між країнами для створення інклюзивних суспільств, де кожна група може жити у гідності та повазі.

Джерела:

1. Статут ООН [Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2003. Т. 5 : С. 736 с. ISBN 966-7492-05-2. (дата звернення: 09.10.2023).
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : Пакт Орг. Об'єдн. Націй від 16. 12. 1966 р. : станом на 19 жовт. 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 09.10.2023).
3. Мицик В.В. Права національних меншин у міжнародному праві: Монографія К.: Видавничо поліграфічний центр “Київський університет”, 2004. 287 с. URL: <http://surl.li/lzbbsm> (дата звернення: 09.10.2023).
4. Рамкова конвенція про захист національних меншин : Конвенція Ради Європи від 01.02.1995 р. : станом на 9 груд. 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_055#Text (дата звернення: 09.10.2023).
5. Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин : Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 18.12.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_318#Text (дата звернення: 09.10.2023).
6. Загальна декларація прав людини: Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 09.10.2023).